

EME SEZER

16-74551203

ex-voto za jedan brodolom

Hele helele Kralj je veliki kralj
Neka Veličanstvo njegovo izvoli i pogleda mi u anus
da bi videlo
ima li dijamantan u njemu
Neka Veličanstvo Njegovu izvoli da ispitva moja usta
i vidi

koliko je u njima karata
tam-tam se smeje
tam-tam se smeje
ja nosim nosiljku kraljevu
ja sterem tepih kraljev
tepih sam kraljev ja
ja nosim škrof kraljeve
sunčobran kraljev sam ja
smejte se smejet se tam-tamovi kraala
tam-tamovi rudnika što se smejte krišom
tam-tamovi sveti što se u braće misionarske smejet
zubima svojim ko u pacova i hijena
tam-tamovi šume
tam-tamovi pustinje
tam-tam plaće
tam-tam plaće
sagore do pomamne tišine naših plaćeva bez obale
i valjajte
valjajte vreme trupaca
vreme uglijeno naših dugih užasa najvećih
valjajte valjajte zanose naše teške bez reči
lavovi ridi bez grive

16-74551203
tam-tamovi što čuvate tri moje duše mozak moj
moje srce i jetru
tam-tamovi teški što visoko držite moje boravište
zvezdanog petra
na steni glave moje crne koju gromovi biju
i ti tam-tame brate zbog koga nekad po čitav
dan čuvam reč topku i svežu u ustima mojim
sa ukusom osvete malo mi znanim
tam-tamovi Kalaharija
tam-tamovi Dobre Nade što krasite rt
pretnjama svojim
o tam-tame Zululenda
tam-tame Čake
tam, tam, tam
tam, tam, tam

(Odlomak)

16-74551203
van dana tuđinskih

Narode moj
kada će
van dana tuđinskih
na ramenima twojim u zglavak vraćenim glava niknuti
koja je zbilja twoja

i twoja reč
rastanak žurni sa izdajicama
i gospodarima
hleb vraćeni zemlja umivena
zemlja izdana

kada će
kada će prestati da budeš igračka crna
na karnevalu drugih
i strašilo trošno
na poljima bližnjih

sutra
kada to sutra narode moj
plaćeničkim rasulom
svrkava se praznik
rumeničko istoka u srcu trske
narode sna ružnog i prekinutog
narode ponora uspetih
narode košmaru ukročenih
narode ljubavniče noćni pomame gromova
sutra još glasnjih pitomijih i širih
u zdravom oranju oluja

Preveo s francuskog
Radomir Subotić

crni koreni krvi

16-74551203
RADOMIR SUBOTIĆ

Ostane čudan nekakav ukus u
ustima kad se pročita te pesme.
Ostane i neobična slika za be-
loko: Don Kihot — crn. Hrist
— crn. Odisej — crn. Prometej —
crn.

Svi u jednoj neobičnoj povorci
metamorfoze i istovetnosti kada
rukama sama krene da bi u neve-
rici dodirnula crnputost preob-
raćenog Prometeja kao one Mike-
landelovske marmorne pokrove
u San Pietru u Rimu.

Ako crno ima miris, onda je to
miris krvi koja kruži. Ne znam
na koliko stepeni krv krujuće ali
znam da to postoji. Ako nigde,
onda sigurno u stihovima ovog
Sezera što je kao dečak skakutao
sa desetinama pacova i šestoro
braće i sestara u utrobi neke tro-
šne kuće na Martiniku.

To je onaj Sezer koji peva za-
sto to najsigurnije govori i
najviše kaže.

I koji još Sezer?
Mnogosrani. Mnogoruki. Mno-
gosrčni. Mnogokrivi.

To je onaj pesnik što voli dr-
vo jer ono ima korenne a pesnik ih
nema.

To je onaj pesnik što voli zmi-
je, sunce, hlebno drvo i „deset
hiljada zastava pobede“.

Cija botanika u poeziji nije in-
ventar prirode već atlasa sreća.

Ciju poeziju bubnjiva stravič-
ni tam-tamovi afričkih ponoci
neznačajući da pevaju pesme ono-
ga koji je otišao iz Afrike još pre
tristotine godina.

Ciji je poetski akt njegov „mo-
uvement ultime“ i poslednji „act de liberté“.

Koji je rodio crnaštvo davši
tom negritudinu najlepše dokaze
crnog pesničkog genija.

Koji je umore i tuge skupio onog
dana, kad je počuo da napusti
ideale mladosti i prekinuo, posle
četrnaest godina svoje članstvo
u partiji francuskih komunista
čiji je poslanik bio na onom da-
lekom ostrvu ruma i šećerne tr-
ske; koji je na Virentbergu svog
srca prikovo ugarskom idealu svo-
je proteste i nestlaganja, da bi os-
tao sam sa imenom Lutera mark-
sizma i obogaćen jednim velikim
iskustvom — razočaranjem.

To je taj pesnik. Taj Eme Se-
zer kome je ovog juna trebalo
poslati telegram u For de Fran-
ciju mu je bilo pedeset godina i
ne bi smeo da ostane sam.

Takvim pesnicima treba uvek
slati telegrame umesto cveća.
Dok jednog dana i telegrami ne
uvetu.

Gde je zapravo rođen taj Eme
Sezer?

U onim crvotocinama od bro-
dova što su pre tri veka prevezli
u utrobi svojoj i jednog pretka
Sezera koji će potomstvu o-
staviti crnu boju kože, crne ko-
rene krvi, ritmove sunca i strave,
jauke radanja i džungle, „valo-
ve zemaljskih bujica u zdravom
oranju oluja“.

U tim brodovima bice prevez-
eno i pravo kasnijem pesniku kre-
ola da govoriti u ime svih crnih
robova i usponama nadanja i sre-
ća, radosti i pesama svega što je-
ste, što je bilo i što će biti Afri-
ka. Otuda i fenomen da najveći
pesnik Afrike bude daleko od nje
ili jedne atlantske milje i da isto-
vremeno bude u njoj slavljen i
poznat kao da brodovi robovski
nikad ni kretali nisu sa njenih
zapadnih obala.

To je duhovna otadžbina Eme
Sezera.

A sta su Antili?

To je pesnikova tuga koja ga
je nagnala da zavoli zmiju i njo-
me saopštava svu svoje prkose i
stremljenja, otrove i htenja.

Kakvi su to Antili?

To su ostrvilja na kojima je
francuski (kolonijalni) esprit u
gnudi dotukao zmetke revolta,

embrione ambicije i zasejavaju
moralnu leprušu iz koje su nikli lji-
gavi plodovi udovicja, čankoliza,
praznovečevi siromaha sa ocima
straša i sramu zbog crne kože,
bijših robova oslobođenih da um-
ru vrtce u eiropsoidnom obru-
čku svog ostrva izolacije, ugašenih
vatri i rošavog smeđa za baćeni
franak belog prezrenja pod plu-
tanim obodom tropskog šešira.

To su Antili o kojima je i ko-
jima je Sezer rekao sve svojom
poezijom revolta i krvni, krikova
i „pomame gromova“. Sezer će u
životnim akcijama i poetskom ak
tu sažeći i goniti, nositi i pro-
metežirati taj narod koji je „ig-
racka crna na karnevalu drugih“,
„strasišlo trošno na poljima bli-
žnjih“, taj narod „ponora uspetih“ i „košmara ukročenih“.

Taj narod daće i tog velikog
pesnika probudnog crnaštva i
crnih korena krvi — Eme Sezera.

Ti Antili su pesnička domovi-
na Eme Sezera.

A šta je Pariz?

To je ona velika šuma usam-
ljenosti u kojoj su protesti žu-
bori svakodnevnici ona šuma u
kojoj se može govoriti sve jer
vsi ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

To je ona velika šuma u kojoj
su se srele dve crne ruke: sa
Martinika i Senegala.

Eme Sezer i Leopold Sedar
Sengor.

Dva pesnika u kojim je crna-
štvo svetionik na pučinama radnja-
janja i svest da veliki brod crnih
ljudi mora uploviti u luku Posto-
janja. U toj velikoj šumi Pariza
graden je u noćima besanicu i
snova taj svetionik i taj brod.

Taj Pariz, to je stvaralačka do-
movina Sezera.

U te tri otadžbine rođen je
crni pesnik Eme Sezer, u te tri
otadžbine on će živeti svakim svo-
jim pesničkim dahom, snagom i
nadanjem. Te tri otadžbine osta-
vile veleke pećate svoje nemino-
nost u pesnici ovog pesnika, ko-
moće nadrealizmu bili saputnik
na bespuču oslobođanja i oslobo-
đenja, na plovđivama krikova,
krvi i protesta, na bonacama u-
kročenih valova mladosti, na per-
pu ugašenih vulkanskih idea.

Kakav je to nadrealizam Se-
zera?

To je nadrealizam borbe za e-
mancipaciju ličnosti. To je protest
Martiničke koju u koren
svoje krvi hoće da odagna belu
prisutnost u misli, u gledanju, u
formi.

Antilac je belom kulturom od-
segeven od samog sebe. Trebalo mu
je vratiti njegove korene, njego-
vu svest, „njegove lutke erne da
se leiga s njima prastarih igra-
čica svoga instinkta“. Trebalo mu
je dati autentičnu personalnost.

U tom neizmernom naporu da
dosegne sebe samog, da nad se-
be beskorpen u sumi tudi pre-
sustini, Sezer je pevao nadreali-
zmu jer mu je on bio bellinom
neoperećen saučesnič u velikoj
zaveri crnackog budenja.

Plikaso je silakao onu fizičku ra-
skomadanu balsku Gerniku
smršljiv impulsima užasa i ruši-
lačke, pogubne animalnosti mnogo
gozduvog fašističkog kretanja, sil-
koje je pesničkim jezikom krikova-
i u jecaju ruku odvojenih od te-
la i glava bestiesnih u prostoru
eksplozija smrti, kataklizme i
masakra.

Sezer je istim užasom osećao
gubu i moru beline prisutnosti na
svom ostrvu tražeći Plikasovu
paletu za svoj svet, svoje mentalne
Gernike. Pesme njegove kažu
da je tu paletu našao u nadreali-
zmu. Jer on nikada nije htio da
peva. On je htio da viće u gru
crnackog bola, on je htio da

16-74551203
taj pesnik koji će o starim te-
mama i bolu govoriti uvek novom
snagom staje u jednom velikom
trenutku sadašnjice da se osvrne.

I ostaće skamenjen: politika sva-

opire između dva zamaha bele
knute, on je htio da vodi Jaukom
ljudske.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom.

I tražio je pomoć nadrealizma
na tim putevinama protesta. U tom
nadrealizmu pesnik je tražio sve
jer vani ne sluša nikо, šuma traženja
i nadanja, šuma sa krošnjama
rukova dlanova okretnuti nebū i
korenima ljudskih stabala sa ta-
tužnjima otvorenom okom